

DOI: 10.15276/ETR.04.2024.8
DOI: 10.5281/zenodo.13845322
UDC: 330.131.5
JEL: C52, D61, M21

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

STUDY OF METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE ECONOMIC ASSESSMENT OF THE ACTIVITY OF AN INDUSTRIAL ENTERPRISE

Vladyslav D. Ponomarov
National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine
ORCID: 0009-0003-4616-000X
Email: pgpererva@gmail.com

Received 26.07.2024

Пономарьов В.Д. Дослідження методичних підходів до економічної оцінки діяльності промислового підприємства. Науково-методична стаття.

У статті розглянуто як національні, так і міжнародні методи економічної оцінки діяльності промислових підприємств, які представляють комплекс взаємопов'язаних норм і правил, які визначають поняття та принципи оцінки. Детально розглянуто економічний, фінансовий процесовий, витратний та комплексний підходи до оцінювання економічної ефективності виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства. Особлива увага приділена методу оцінки ефективності на засадах макро- та мікросередовищі, а також методу збалансованої системи показників. По кожному з методів визначено основні переваги та недоліки, а також обґрунтовано сфери найбільш ефективного їх використання в економічній діяльності промислових підприємств. Доведено, що запровадження сучасних методів оцінки ефективності діяльності підприємств сприяє стабільному економічному розвитку України, підвищує інвестиційну привабливість та допомагає підприємствам адаптуватися до глобальних викликів.

Ключові слова: ефективність, економічна оцінка, інноваційна діяльність, методи, ефективність, промислові підприємства

Ponomarov V.D. Study of Methodical Approaches to the Economic Assessment of the Activity of an Industrial Enterprise. Scientific and methodical article.

The article examines both national and international methods of economic evaluation of the activities of industrial enterprises, which represent a complex of interrelated norms and rules that determine the concepts and principles of evaluation. The economic, financial process, cost and complex approaches to evaluating the economic efficiency of the production and commercial activity of an industrial enterprise are considered in detail. Special attention is paid to the method of evaluating efficiency on the basis of the macro- and microenvironment, as well as to the method of a balanced system of indicators. For each of the methods, the main advantages and disadvantages are determined, as well as the areas of their most effective use in the economic activity of industrial enterprises are substantiated. It has been proven that the introduction of modern methods of evaluating the efficiency of enterprises contributes to the stable economic development of Ukraine, increases investment attractiveness and helps enterprises adapt to global challenges.

Keywords: efficiency, economic assessment, innovative activity, methods, efficiency, industrial enterprises

Однією з найбільш актуальних задач топ-менеджменту та власників підприємства при прийнятті правильних управлінських рішень є оцінка ефективної діяльності своєї організації. Комплексне оцінювання економічної ефективності господарської діяльності підприємства, будучи найбільш важливим аналітичним інструментом обліку, аналізу та планування виробничо-комерційної діяльності, відображає основні аспекти господарських та фінансових процесів на підприємстві, за допомогою яких завжди є реальна можливість отримати економічно обґрунтований висновок про результативність діяльності підприємства та можливі варіанти розвитку його виробництва, а також показники очікуваних результатів у майбутньому [1-24].

Економічна ефективність діяльності машинобудівного підприємств є однією з базових критеріальних категорій, яка тісно пов'язана з виконання стратегічних задач підприємства. Головною проблемою при проведенні оцінки і використання методів підвищення ефективності діяльності підприємств є здобуття бажаних результатів виробничо-комерційної діяльності за умови ефективного і раціонального використання наявних на підприємстві ресурсів [1, 3, 7, 12].

У свою чергу, комплексна економічна оцінка результатів виробничо-комерційної діяльності дозволяє кредиторам, інвесторам, зацікавленим у ефективному виділенні коштів фінансування, з найбільшою достовірністю визначати ступінь надійності та перспективності підприємства з метою ухвалення позитивного рішення щодо доцільності надання грошових та інших видів ресурсів [2, 5, 19]. Правильно обраний та науково обґрунтований методичний підхід до проведення оцінювання економічної ефективності сприяє виявленню чинників зростання вартості і конкурентоспроможності підприємства не тільки у поточний час, а і у довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проведене дослідження свідчить про те, що методичні основи дослідження та аналізу науково-методичної бази оцінювання економічної ефективності діяльності промислових підприємства входили в сферу наукових інтересів багатьох дослідників. Серед них слід в особливій мірі виділити наукові розробки Кудренко Н. [1], Борзенко В.І. [2], Іщенко І.І. [3], Витвицької О.Д. [4], Кобелевої Т.О. [5, 12], Маслак О.І. [6], Ємець Ю.Г. [7], Коціскі Д. [8], Голубевої Т.С. [9], Ткачової Н.П. [10], Старостіної А.О. [11], Косенко А.П. [12], Перерви П.Г. [14, 19], Отенко В.І. [15], Нагі С. [16], Говорушко Т.А. [17], Гончарук А.Г. [18], Капінус Л.В. [20], Петкова О.І. [21], Косянчук Т.Ф. [23], Кравчук А.В. [24] та ін. В роботах цих науковців зроблено спроби узагальнити, доповнити та уточнити існуючі методичні розробки, проте далеко не всі автори розглядають можливість комплексного застосування принципів та методів економічного аналізу діяльності промислових підприємств, що, на нашу думку, є певним недоліком існуючих методичних розробок. Багато в чому таке положення пов'язане з певною відсутністю в них єдиного представлення щодо сутності, змісту, принципів та методів комплексного підходу до визначення економічної ефективності діяльності підприємств та організацій.

Формування комплексного підходу до економічної оцінки результатів діяльності господарюючих суб'єктів нагально потребує детального дослідження, аналізу та узагальнення існуючої методичної бази економічної ефективності, як економічної категорії, виявлення в ній переваг та недоліків і на цій основі формування пропозицій щодо її кардинального покращення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Теорія і практика визначення економічної ефективності виробничої діяльності промислових підприємств може бути в достатній мірі раціонально використана практично у всіх сферах виробничо-комерційної діяльності підприємств. Зокрема, для дослідження, аналізу та аналітичного оцінювання результатів поточної діяльності та планів перспективного розвитку можуть бути використані різні методичні підходи. Виходячи з цього, виникає нагальна проблема їх детального аналізу, виявлення переваг та недоліків кожного з них, формування для кожного з методів рекомендацій по сферам та об'єктам застосування. Теоретико-методична важливість та актуальність цієї задачі, її практична та наукова значущість для ефективної виробничо-комерційної діяльності промислових підприємств обумовили вибір теми статті та окреслили коло питань, які в ній досліджуються.

Метою статті є розкриття ключових науково-методичних та методологічних аспектів сутності ефективності як економічної категорії, визначення оптимальних підходів для підвищення точності та ефективності економічної оцінки підприємств з

метою покращення управлінських рішень та економічних результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Методологія. Теоретичну та методологічну базу проведеного дослідження склали положення законодавчих та нормативних актів нашої країни [2], наукові дослідження зарубіжних та українських вчених [9, 15, 18, 23]. У процесі написання статті було використано загальнонаукові методи дослідження: аналізу та синтезу, порівняння; економіко-математичні підходи до збору, обробки та використання інформації, методи групування, середніх та відносних величин. Така методологія дозволяє в повній мірі дослідити процеси формування показників ефективності діяльності машинобудівних підприємств для забезпечення сталого їх розвитку та підвищення рівня конкурентоспроможності продукції.

Результати дослідження. Найбільш вживаним і популярним методичним підходом до оцінювання ефективності діяльності промислового підприємства є економічний підхід. Цей підхід до оцінки ефективності є дійсно фундаментальною економічною категорією, що дозволяє визначити, наскільки ефективно використовуються ресурси для досягнення певних результатів. Ефективність може бути виміряна через співвідношення результатів (вигод) до витрат (ресурсів), що були залучені для їх досягнення. Оцінка ефективності допомагає приймати обґрунтовані рішення, спрямовані на підвищення продуктивності та оптимізацію витрат. В Україні економічний підхід до оцінки ефективності широко застосовується в різних сферах, включаючи державне управління, бізнес та соціальні проекти. Наприклад, при розробці державних програм важливо оцінювати їхню ефективність для забезпечення оптимального використання бюджетних коштів. Це допомагає знизити корупцію та підвищити прозорість управління державними ресурсами. При його практичному використанні мають місце як суттєві переваги, так і деякі недоліки, що показано на рис. 1.

Економічний метод (підхід) дає можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення, спираючись на оптимальне споживання наявних ресурсів та максимізацію суспільного блага. Цей підхід є хорошим інструментом для проведення аналізу економіки процесів та формування стратегій керівництва ресурсами.

Другий метод – фінансовий – в своїй основі використовує зіставлення витрат підприємства з ефектом фінансових потоків. Фінансовий підхід до оцінки ефективності є фундаментальною економічною категорією, що допомагає визначити, наскільки успішно використовуються фінансові ресурси для досягнення цілей організації або проекту. Цей підхід включає аналіз фінансових показників, таких як рентабельність, ліквідність, платоспроможність та ефективність використання капіталу.

Проведене нами дослідження дозволяє виявити переваги і недоліки фінансового методу оцінювання ефективності, що показано нами на рис. 2.

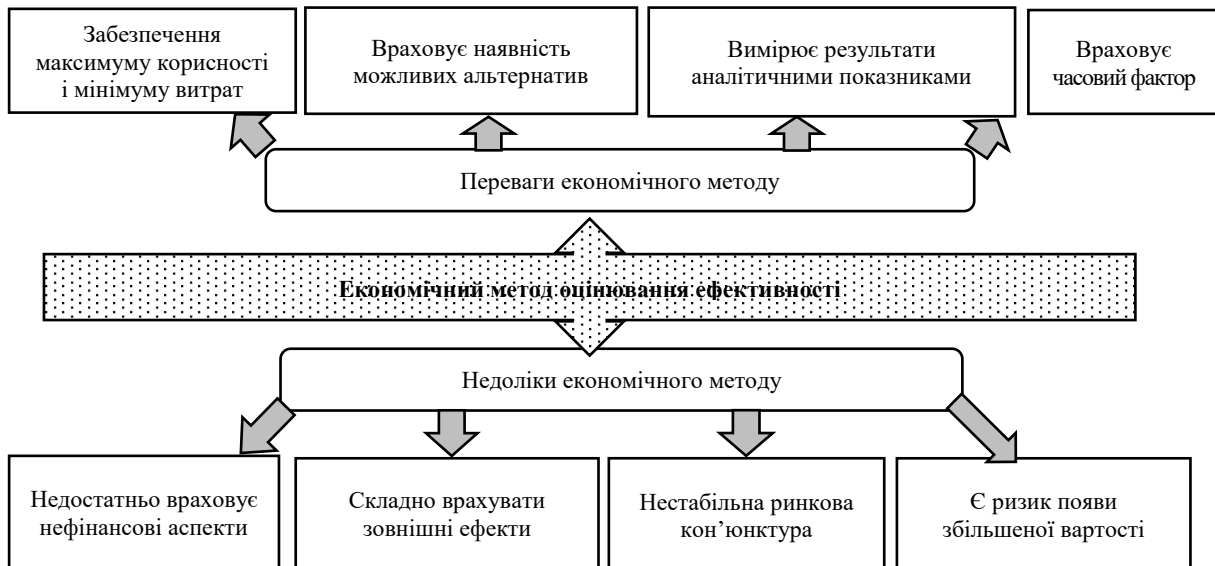

Рисунок 1. Основні переваги і недоліки використання економічного методу визначення ефективності
Джерело: складено автором за матеріалами [1, 3, 24]

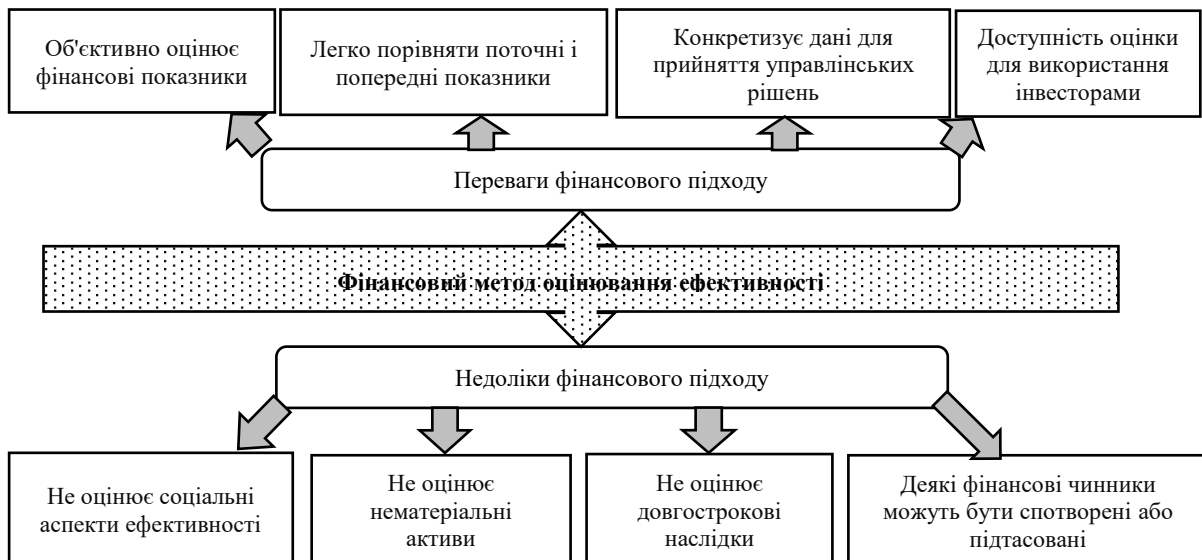

Рисунок 2. Переваги та недоліки фінансового підходу до визначення ефективності
Джерело: складено автором за матеріалами [2, 7, 9]

В Україні фінансовий підхід до оцінки ефективності використовується як у приватному секторі, так і в державних установах. Наприклад, фінансовий аналіз компаній дозволяє інвесторам оцінити перспективи інвестицій та приймати обґрунтовані рішення щодо вкладення коштів. У державному секторі цей підхід допомагає оцінювати ефективність бюджетних програм та раціональність використання державних коштів.

Фінансовий підхід також важливий для оцінки ефективності банківської діяльності, зокрема аналізу кредитних портфелів та оцінки ризиків. Враховуючи наведені на рис. 2 переваги і недоліки цього методу, важливо їх враховувати і комбінувати використання фінансового методу з іншими методичними підходами з метою одержання повного та об'єктивного представлення про ефективність діяльності підприємства.

Третій метод – це витратний підхід до оцінки економічної ефективності заснований на створенні промисловим підприємством своєї ринкової вартості. Витратний метод оцінювання ефективності є одним з підходів, що використовуються для аналізу економічної діяльності, та базується на порівнянні витрат, які були залучені для досягнення певного результату, з отриманими вигодами. Цей метод дозволяє визначити, наскільки ефективно використовуються ресурси і чи виправдовуються витрати отриманими результатами. Включає вивчення всіх витрат, пов'язаних з виконанням певної діяльності або проекту. Це можуть бути прямі витрати (матеріали, праця) та непрямі витрати (адміністративні витрати, накладні витрати). Оцінюються вигоди або результати, які були досягнуті завдяки витратам. Це можуть бути фінансові вигоди

(прибуток, доходи) або нефінансові (соціальні, екологічні ефекти). Проводиться аналіз співвідношення між витратами і отриманими результатами. Це дозволяє визначити, чи були витрати виправдані, та оцінити рівень ефективності. На

основі аналізу та узагальненні досліджень щодо вартісного методу оцінки ефективності, нами виявлено його основні переваги і недоліки, що представлено на рис. 3.

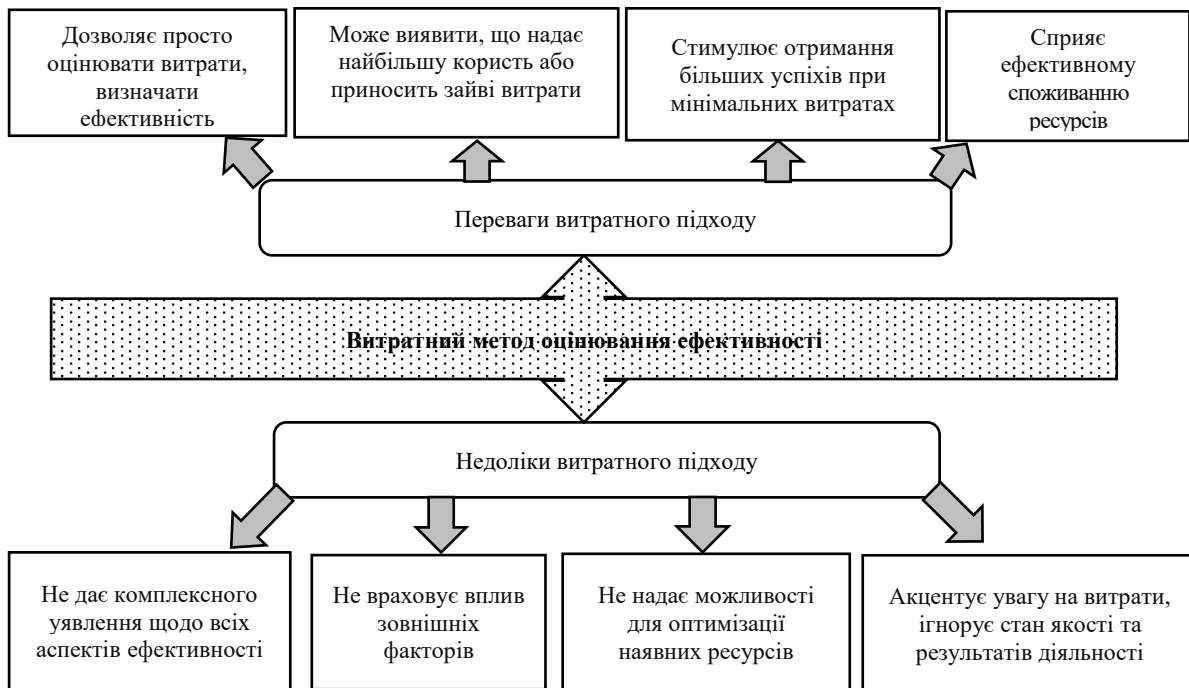

Рисунок 3. Основні переваги і недоліки використання витратного методу оцінювання ефективності

Джерело: складено автором за матеріалами [7, 9, 11]

В Україні витратний метод часто застосовується для оцінювання ефективності державних програм та проектів. Наприклад, при реалізації інфраструктурних проектів аналізуються витрати на будівництво та обслуговування доріг і порівнюються з економічними вигодами від поліпшення транспортної мережі. Ефективне управління ресурсами є важливою складовою розвитку економіки України. Витратний метод допомагає забезпечити прозорість та відповідальність у використанні державних та приватних коштів, що сприяє зміцненню економічної стабільності та розвитку країни.

Четвертий підхід – процесний – побудований на посиленні співпраці між суб'єктами управління, інтенсифікації зв'язків між ними. Процесний метод оцінювання ефективності є підходом, що фокусується на аналізі процесів, які ведуть до досягнення певних результатів. Цей метод дозволяє оцінити, наскільки ефективно організовані та виконуються процеси, а також визначити можливості для їх оптимізації. Процесний метод особливо корисний для покращення внутрішніх процедур, підвищення якості продукції та послуг, а також для зменшення витрат і підвищення продуктивності. Цей підхід включає створення моделей процесів, які відображають послідовність дій, ресурси та учасників, залучених у виконання певних завдань. Це допомагає візуалізувати та розуміти, як працює організація. Оцінка

ефективності існуючих процесів шляхом збору та аналізу даних про виконання процесів. Це може включати такі показники, як час виконання, витрати, якість та кількість помилок. Сприяє виявленню вузьких місць та недоліків у процесах та розробка заходів для їх усунення. Це може включати автоматизацію, реорганізацію робочих процесів, навчання персоналу тощо. На основі процесного підходу легко організувати постійне спостереження за процесами та оцінювати їх ефективність для забезпечення безперервного покращення.

Для більш детального розгляду методичних засад процесного підходу звернемося до пропозицій О.І. Петкова, згідно яких ефективність виробничої діяльності будь-якого підприємства залежить в значній мірі від органічної взаємодії чинників і процесів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства [21]. Зовнішнє середовище включає в себе чинники і умови, які знаходяться за межами впливу підприємства, існують в певній мірі незалежно, але при цьому мають значний вплив на ефективність його діяльності. В залежності від сили та характеристик впливу чинники зовнішнього середовища автори методики розділяють їх на чинники мікро- та макросередовища. При цьому фактори макросередовища визначаються як такі, що підприємством зовсім не контролюються, але мають хоча і опосередкований, але відчутний

вплив на його діяльність. Фактори мікросередовища, на думку авторів, не контролюються підприємством, але при цьому безпосередньо і в значній мірі впливають на ефективність його діяльності. Структурна побудова цієї методики представлена на рис. 4.

Перевагою методичного підходу, що аналізується (рис. 4), є намагання його прихильників врахувати якомога більше показників, починаючи з найбільш віддалених від діяльності підприємства. Але, на наш погляд, в цьому намаганні є і найбільші недоліки цього методу. По-перше, не заперечуючи на важливість врахування макропоказників (вони дійсно створюють умови і ліквідують перешкоди для ефективної діяльності підприємства), зауважимо, що все ж таки в

більшому пріоритеті повинні бути показники роботи самого підприємства. Якраз вони безпосередньо створюють позитивне (ефективне) враження від його діяльності. По-друге, дискусійним є твердження авторів методики, що фактори мікросередовища не контролюються підприємством. В такому разі вони практично не відрізняються від факторів макросередовища, що ще в більшій мірі віддаляє результати розрахунку від використання цього методичного підходу від фактичних результатів діяльності підприємства.

Сформовані нами основні переваги і недоліки використання процесного методу до оцінювання ефективності діяльності підприємства представлено на рис. 5.

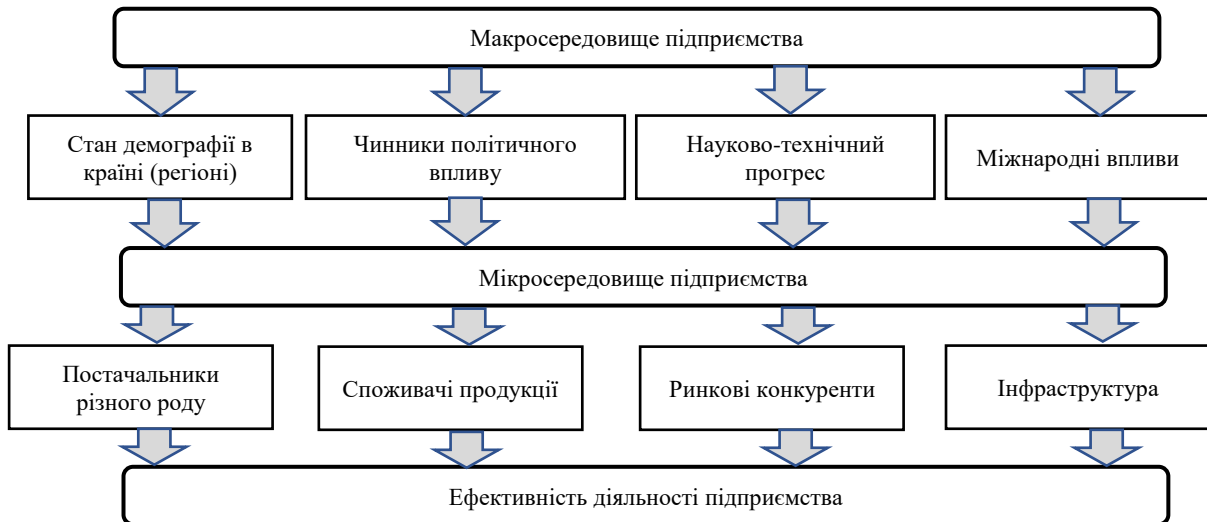

Рисунок 4. Структурна схема методичного підходу до оцінки ефективності діяльності підприємства на засадах макро- та мікросередовища

Джерело: складено автором за матеріалами [7, 9, 11]

Рисунок 5. Переваги та недоліки використання процесного методу до визначення ефективності

Джерело: складено автором за матеріалами [15, 18, 23]

В Україні процесний метод оцінювання ефективності застосовується в різних галузях, таких як виробництво, банківська справа, охорона здоров'я та державне управління. Наприклад, у сфері охорони здоров'я процесний підхід дозволяє покращити організацію надання медичних послуг, скоротити час обслуговування пацієнтів та підвищити якість медичних послуг.

Останній підхід до оцінювання ефективності є комплексним, який інтегрує в собі всі кращі якості вище розглянутих підходів. Комплексний підхід до оцінювання ефективності діяльності підприємства є системним методом, що охоплює аналіз всіх аспектів діяльності підприємства, включаючи фінансові, операційні, соціальні та екологічні показники. Цей підхід дозволяє отримати повну картину ефективності та визначити як сильні, так і слабкі сторони організації. Комплексний підхід допомагає приймати обґрунтовані рішення для досягнення стратегічних цілей підприємства. Виділимо найбільш важливі з них:

- здійснюється оцінка фінансової стабільності та рентабельності підприємства через аналіз фінансових показників, таких як прибутковість, ліквідність, платоспроможність і рентабельність активів;
- вивчається ефективність виробничих та управлінських процесів, включаючи аналіз про-

дуктивності, якості продукції, рівня витрат і використання ресурсів;

- оцінюється соціальна відповідальність підприємства, включаючи умови праці, задоволеність співробітників, вплив на місцеві громади та дотримання трудових норм;
- оцінюється екологічна відповідальність підприємства, включаючи аналіз впливу на навколишнє середовище, використання природних ресурсів та управління відходами;
- визначається відповідність діяльності підприємства його стратегічним цілям, місії та баченням. Це включає аналіз конкурентного середовища, позиціонування на ринку та здатність адаптуватися до змін.

В цілому, методичний зміст комплексного методу полягає в комплексному та всебічному оцінюванні ефективності діяльності підприємства, що дозволяє отримати в цілому повне та достовірне уявлення про ефективність діяльності промислового підприємства. Аналіз теорії і практики споживання комплексного методу до оцінювання ефективності діяльності підприємства свідчить і про його значні переваги, і про деякі складнощі, які, а наш погляд, притаманні кожному методичному підходу (рис. 6).

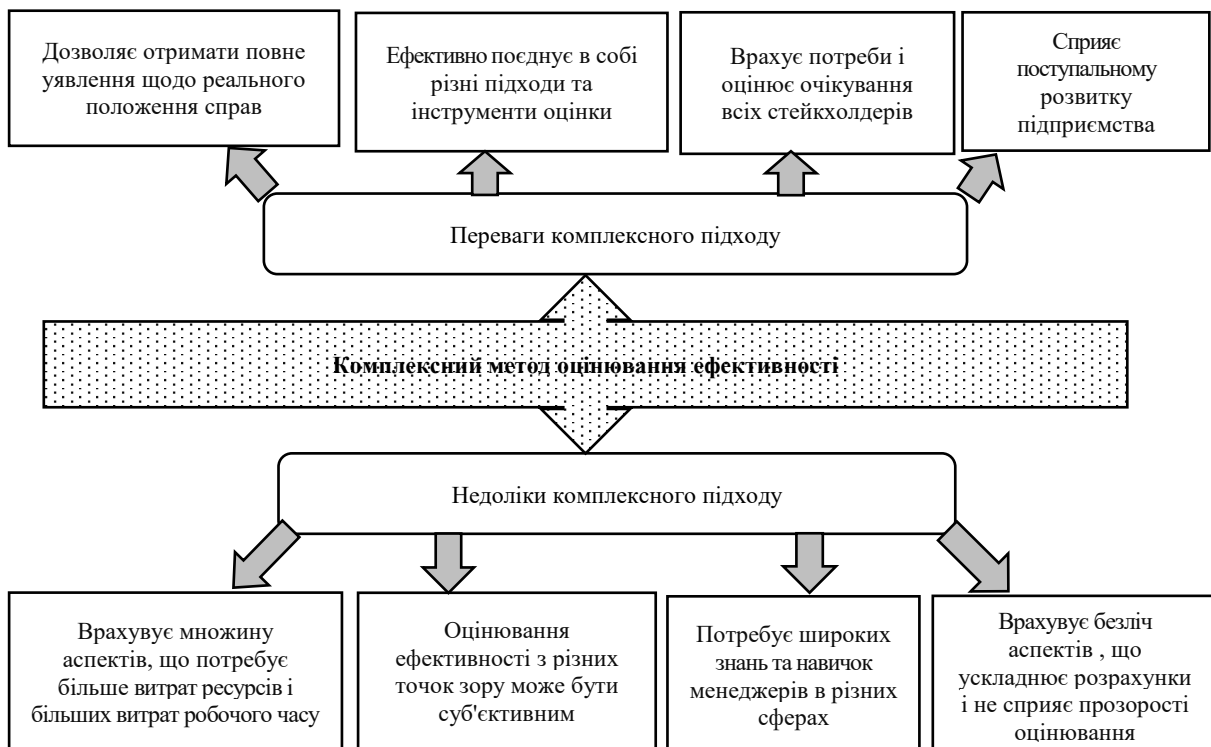

Рисунок 6. Основні переваги і недоліки комплексного методу оцінювання ефективності діяльності підприємства
Джерело: складено автором за матеріалами [3, 20, 23]

На наш погляд, початок комплексного підходу до оцінки ефективності роботи підприємства було закладено на початку 1990-х років відомими американськими вченими Робертом Капланом і Девідом Нортеном своєю концепцією збалансо-

ваної системи показників (Balanced Scorecard, BSC). Ця концепція стала революційною у сфері стратегічного управління, оскільки дозволила розширити фокус з традиційних фінансових показників на більш комплексний аналіз діяльності

підприємства. В Україні концепція збалансованої системи показників почала активно застосовуватися з кінця 1990-х – початку 2000-х років. Вона стала важливим інструментом для підвищення ефективності управління в багатьох українських компаніях, зокрема в банківському секторі, промисловості, ІТ та державних установах. Наприклад, великі українські компанії, такі як «Нафтогаз» та «Укрзалізниця», активно використовують цей підхід для оцінки своєї діяльності та оптимізації управління ресурсами. Концепція збалансованої системи показників сприяла формуванню нової культури управління в Україні,

орієнтованої на стратегічне мислення, ефективне використання ресурсів та розвиток інновацій. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку та залученню інвестицій.

Разом з тим, виходячи з результатів проведеного дослідження існуючої методичної бази оцінювання ефективності діяльності машинобудівного підприємства, для прийняття більш обґрунтованих рішень по вибору того чи іншого методичного підходу, пропонуємо до практичного використання оціночну матрицю пріоритетів напрямків та підходів (табл. 1).

Таблиця 1. Оціночна матриця пріоритетів напрямків та підходів до економічної оцінки діяльності машинобудівного підприємства

Напрямки потреб в результаті	Методичні підходи до оцінювання ефективності діяльності машинобудівного підприємства				
	Економічний	Витратний	Фінансовий	Процесний	Комбінований
Порівняння	Допоміжний	Допоміжний	Основний	Не має сенсу	Не має сенсу
Інвестиції	Основний	Допоміжний	Допоміжний	Допоміжний	Не має сенсу
Інновації	Допоміжний	Допоміжний	Допоміжний	Основний	Допоміжний
Рейтинг	Допоміжний	Не має сенсу	Допоміжний	Не має сенсу	Основний

Джерело: власна розробка автора

Використання запропонованої матриці в економічній роботі машинобудівних підприємств, на нашу думку, дозволить вже на початковій стадії прийняти науково-обґрунтоване рішення щодо вибору методичного підходу до оцінювання економічної діяльності підприємства в залежності від потреб в результатах такого роду оцінювання.

Висновки

Таким чином, на основі проведеного огляду підходів до оцінки ефективності діяльності підприємства можна зробити наступні висновки. Витратний метод оцінювання ефективності зосереджується на аналізі співвідношення витрат і результатів, дає змогу оцінити раціональність використання ресурсів, використовується для контролю витрат та підвищення фінансової дисципліни. Фінансовий підхід оцінює ефективність через фінансові показники, такі як прибутковість, рентабельність, ліквідність і платоспроможність, дозволяє визначити фінансове здоров'я та стабільність підприємства, являється основним інструментом для інвесторів та кредиторів при прийнятті рішень. Процесний метод фокусується на аналізі внутрішніх бізнес-процесів, дозволяє ідентифікувати та усувати вузькі місця в операційній діяльності, сприяє підвищенню продуктивності, якості продукції та

послуг, зменшенню витрат. Комплексний підхід інтегрує різні аспекти оцінки, включаючи фінансові, операційні, соціальні та екологічні показники, забезпечує всебічний аналіз діяльності підприємства, допомагає приймати обґрунтовані стратегічні рішення та підвищувати конкурентоспроможність. Концепція збалансованої системи показників (BSC), запропонована Робертом Капланом і Девідом Нортеном, стала важливим інструментом для стратегічного управління, охоплює чотири ключові перспективи: фінансову, клієнтську, внутрішніх бізнес-процесів та навчання і розвитку, допомагає підприємствам досягати довгострокових стратегічних цілей та забезпечувати стійкий розвиток.

Українські підприємства все активніше застосовують ці підходи для оцінки та покращення своєї ефективності. Впровадження комплексного підходу та концепції збалансованої системи показників сприяє підвищенню прозорості, покращенню управління та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Запровадження сучасних методів оцінки ефективності діяльності підприємств сприяє стабільному економічному розвитку України, підвищує інвестиційну привабливість та допомагає підприємствам адаптуватися до глобальних викликів.

Abstract

The article proves that a comprehensive economic assessment of the results of production and commercial activity allows creditors, investors interested in the effective allocation of financing funds, with the greatest reliability to determine the degree of reliability and prospects of enterprise in order to make a positive decision on the expediency of providing monetary and other types of resources. Researched both national and international methods of economic evaluation of industrial enterprises, which represent a set of interrelated norms and rules that define the concept and principles of valuation. The economic, financial process, cost and integrated approaches to

assessing the economic efficiency of production and commercial activities of an industrial enterprise are considered in detail.

It is determined that the economic method approach makes it possible to make sound management decisions, based on the optimal consumption of available resources and maximization of the public good. This approach is a good tool for analyzing the economics of processes and formulating resource management strategies. The financial approach to performance evaluation helps to determine how successfully financial resources are used to achieve the goals of an organization or project. Cost method is based on comparing the costs that have been raised to achieve a certain result with the benefits obtained. The process method of performance evaluation is an approach that focuses on the analysis of processes that lead to the achievement of certain results. An integrated approach to assessing the efficiency of an enterprise is a systematic method that covers the analysis of all aspects of the enterprise's activities, including financial, operational, social and environmental indicators. This approach allows you to get a complete picture of performance and identify both the strengths and weaknesses of the organization.

Particular attention is paid to the method of efficiency assessment based on the macro- and micro-environment, as well as the method of the balanced scorecard. For each of the methods, the main advantages and disadvantages are identified, as well as the spheres of their most effective use in the economic activity of industrial enterprises are substantiated. In order to make more informed decisions on the choice of a particular methodological approach, an evaluation matrix of priorities of directions and approaches is proposed for practical use. The matrix contains recommendations on the use of one or another method of methodical approach depending on the need (comparative assessment, investments, innovations, rating).

It is proved that the introduction of modern methods for assessing the efficiency of enterprises contributes to the stable economic development of Ukraine, increases investment attractiveness and helps enterprises to adapt to global challenges.

Список літератури:

1. Кудренко Н. Теоретико-методичні підходи до оцінювання економічної ефективності функціонування підприємств // Економіка. 2014. № 24. С. 61-67.
2. Перерва П.Г. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник / П.Г. Перерва, В.І. Борзенко, Т.О.Кобелева; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків: Планета-Прінт, 2019. 1002 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/415723>.
3. Іщенко І.І., Терещенко С.П. Оцінка економічної ефективності виробництва та затрат. К.: Вища школа, 2014. 187 с.
4. Витвицька О.Д., Кобелева Т.О., Перерва П.Г., Ковальчук С.В. Стратегічне управління розвитком підприємства на засадах інтелектуальної власності // Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки): зб. наук. пр. Харків: НТУ «ХПІ», 2022. № 1. С. 52-57. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60492>.
5. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Формування системи економічної стійкості та комплаєнс захисту машинобудівного підприємства // Економіка: реалії часу. 2018. № 1 (35). С. 98-106. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/files/archive/2018/No1/98.pdf>.
6. Маслак О., Перерва П., Кобелева Т., Кучинський В., Ілляшенко С. (2021). Ефективність інформаційних технологій в управлінні інтелектуальною власністю промислового підприємства. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки), (1), 53-58. DOI: 10.20998/2519-4461.2021.1.53.
7. Ємець Ю.Г. Економічна ефективність як основа підприємства // Вісник НУ «Львівська політехніка». 2013. № 769. С. 156-160.
8. Kocziszky G., Pererva P.G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc: LTD "Planeta-prints", 2019. 689 p.
9. Голубева Т.С., Колос І.В. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства // Актуальні проблеми економіки №5 (59), 2011. 321 с.
10. Ткачова Н.П. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Формування інноваційної та інвестиційної політики промислового підприємства на засадах збалансованої системи показників // Вісник НТУ «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес та ефективність виробництва. Харків: НТУ «ХПІ», 2015. № 59 (1168). С. 96-100. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/20638>.
11. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.
12. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Маркетингові підходи до моніторингу кон'юнктури товарного ринку промислового підприємства // Екон. вісник НТУУ «КПІ»: зб. наук. пр. Київ : НТУУ «КПІ», 2017. № 14. С. 468-477. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108749>.

13. Косенко А.П., Коциски Д., Перерва П.Г., Сакай Д., Маслак О.И. Экономическая оценка инновационного потенциала / Мишкольц-Харьков: Мишк. техн.ун-т, 2009. 166с.
14. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
15. Отенко В.І. Формування аналітичного інструментарію оцінки ефективності діяльності підприємства // Бізнес Інформ. 2014. № 5.
16. Nagy S., Pererva P., Maslak M. (2018). Organization of marketing activities on the intrapreneurship // MIND Journal. №5. 10 p.
17. Говорушко Т.А., Климаш Н.І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу: монографія. Київ: «Логос», 2013. 204 с.
18. Гончарук А. Г. Управління ефективністю діяльності підприємства. Одеса: Астропринт, 2012. 260 с.
19. Перерва П.Г. Практический маркетинг. Вып. 2. Маркетинг на промышленном предприятии. – М.: НПО «РИМ», 1991. – 80 с.
20. Капінус Л.В. Теоретичні основи сучасної концепції продуктивності // Наукові праці НУХТ. 2007. № 22. С. 116-119.
21. Петков О.І. Методичні підходи до оцінювання економічної ефективності підприємств харчової галузі України // Причорноморські економічні студії. Вип 42. 2019. С. 35-39.
22. Перерва П.Г. Практический маркетинг. Вып. 4. Исследование рынка промышленной продукции. М.: НПО «РИМ», 1991. 96 с.
23. Косянчук Т., Кучма С. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства за сучасних умов // Економічні науки.
24. Кравчук А.В., Перерва П.Г. Ефективність як економічна категорія. // Вісник НТУ «ХП» (економічні науки). 2018. № 15. С. 137-143.

References:

1. Kudrenko, N. (2014). Theoretical and Methodological Approaches to Evaluating the Economic Efficiency of Enterprises. *Economics*, (24), 61-67 [in Ukrainian].
2. Pererva, P.G., Borzenko, V.I., & Kobylieva, T.O. (2019). *Intellectual Property: Master Course (Textbook)*. National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute". Kharkiv: Planeta-Print. 1002 pages. Retrieved from: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/415723> [in Ukrainian].
3. Ishchenko, I.I., & Tereshchenko, S.P. (2014). *Evaluation of the Economic Efficiency of Production and Costs*. Kyiv: Higher School. 187 p. [in Ukrainian].
4. Vitvytska, O.D., Kobylieva, T.O., Pererva, P.G., & Kovalchuk, S.V. (2022). Strategic Management of Enterprise Development Based on Intellectual Property. *Bulletin of NTU "KhPI" (Economic Sciences)*, (1), 52-57. Retrieved from: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60492> [in Ukrainian].
5. Kobylieva, T.O., & Pererva, P.G. (2018). Formation of an Economic Stability System and Compliance Protection for a Machine-Building Enterprise. *Economics: Realities of Time*, 1(35), 98-106. Retrieved from: <https://economics.net.ua/files/archive/2018/No1/98.pdf> [in Ukrainian].
6. Maslak, O., Pererva, P., Kobylieva, T., Kuchinsky, V., & Ilyashenko, S. (2021). Efficiency of Information Technologies in Intellectual Property Management at an Industrial Enterprise. *Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (Economic Sciences)*, (1), 53-58. DOI: 10.20998/2519-4461.2021.1.53 [in Ukrainian].
7. Yemets, Y.G. (2013). Economic Efficiency as the Foundation of an Enterprise. *Bulletin of NU "Lviv Polytechnic"*, (769), 156-160 [in Ukrainian].
8. Kocziszky, G., Pererva, P.G., Somosi Veres, M., & Kobylieva, T.A. (2019). *Compliance Program: Tutorial*. Kharkov-Miskolc: LTD "Planeta-Print". 689 p. [in English].
9. Golubeva, T.S., & Kolos, I.V. (2011). Methodological Approaches to Evaluating Enterprise Performance. *Actual Problems of Economics*, (5) (59), 321 p. [in Ukrainian].
10. Tkacheva, N.P., Pererva, P.G., & Kobylieva, T.O. (2015). Formation of Innovation and Investment Policy for an Industrial Enterprise Based on a Balanced Scorecard. *Bulletin of NTU "KhPI": Thematic Issue: Technical Progress and Production Efficiency*, (59) (1168), 96-100. Retrieved from: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/20638> [in Ukrainian].
11. Starostina, A.O. (2009). *Marketing: Theory, World Experience, Ukrainian Practice (Textbook)*. Kyiv: Znannia. 1070 p. [in Ukrainian].
12. Kobylieva, T.O., & Pererva, P.G. (2017). Marketing Approaches to Monitoring Market Conditions for an Industrial Enterprise. *Economic Bulletin of NTUU "KPI": Collection of Scientific Papers*. Kyiv: NTUU "KPI", (14), 468-477. Retrieved from: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108749> [in Ukrainian].
13. Kosenko, A.P., Kocziszky, D., Pererva, P.G., Sakai, D., & Maslak, O.I. (2009). *Economic Assessment of Innovation Potential*. Miskolc-Kharkiv: Miskolc Technical University. 166 p. [in russian].

14. Pererva, P.G., Kocziszky, G., Szakaly, D., & Veres Somosi, M. (2012). Technology Transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU "KhPI". 668 p. [in English].
15. Otenko, V.I. (2014). Formation of Analytical Tools for Evaluating Enterprise Performance. Business Inform, (5) [in Ukrainian].
16. Nagy, S., Pererva, P., & Maslak, M. (2018). Organization of Marketing Activities on the Intrapreneurship. MIND Journal, (5), 10 p. [in English].
17. Govorushko, T.A., & Klymash, N.I. (2013). Management of Enterprise Performance Based on a Value-Oriented Approach. Kyiv: Logos. 204 p. [in Ukrainian].
18. Goncharuk, A.G. (2012). Management of Enterprise Performance. Odesa: Astroprint. 260 p. [in Ukrainian].
19. Pererva, P.G. (1991). Practical Marketing. Issue 2. Marketing at an Industrial Enterprise. Moscow: NPO "RIM". 80 p. [in russian].
20. Kapinus, L.V. (2007). Theoretical Foundations of the Modern Concept of Productivity. Scientific Works of NUFT, (22), 116-119 [in Ukrainian].
21. Petkov, O.I. (2019). Methodological Approaches to Evaluating the Economic Efficiency of Ukrainian Food Industry Enterprises. Black Sea Economic Studies, (42), 35-39 [in Ukrainian].
22. Pererva, P.G. (1991). Practical Marketing. Issue 4. Market Research of Industrial Products. Moscow: NPO "RIM". 96 p. [in russian].
23. Kosyanchuk, T., & Kuchma, S. Theoretical Foundations for Evaluating Enterprise Performance Under Modern Conditions. Economic Sciences [in Ukrainian].
24. Kravchuk, A.V., & Pererva, P.G. (2018). Efficiency as an Economic Category. Bulletin of NTU "KhPI" (Economic Sciences), (15), 137-143 [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Пономарьов В.Д. Дослідження методичних підходів до економічної оцінки діяльності промислового підприємства / В.Д. Пономарьов // *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. – 2024. – № 4 (74). – С. 71-80. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No4/71.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.04.2024.8. DOI: 10.5281/zenodo.13845322.

Reference a Journal Article:

Ponomarov V.D. Study of Methodical Approaches to the Economic Assessment of the Activity of an Industrial Enterprise / V.D. Ponomarov // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2024. – № 4 (74). – P. 71-80. – Retrieved from: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No4/71.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.04.2024.8. DOI: 10.5281/zenodo.13845322.

